

Novi vladi: nas je zadnja kriza kaj naučila?

16. 8. 2018

Oblikovanje nove, manjšinske vlade spremlja bojazen, da bo politična trgovina s šesto stranko vodila do nebrzdanega povečanje javne porabe - preko višanja plač v javnem sektorju, izplačila večjih pokojnin in socialnih pomoči - ter opaznega umika tujih vlagateljev. Ključni predlogi Levice namreč predstavljajo visoko javno-finančno breme, ki bi Slovenijo pospešeno potiskali v novo krizo.

Predlogi Levice:

- dvig minimalne plače na 700 evrov neto in izločitev vseh dodatkov
- izenačitev minimalne in osnovne plače
- dvig prispevne stopnje za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delodajalce na 15,5%
- preklic zakona o spodbujanju tujih naložb
- povišanje davka na dohodek pravnih oseb na 25%

Od dviga minimalne plače do višje osnovne plače

Eden od kritičnih sklopov predlogov je dvig minimalne plače na 700 EUR neto ob hkratni izločitvi vseh dodatkov (9,6 % več kot sedaj oz. za četrtno več kot leta 2010). Institut minimalne plače je sicer namenjen zaščiti najslabše plačanih zaposlenih, vendar zaradi sodobnih oblik delovnih razmerij izgublja svoj pomen. Prejemek zaposlene osebe, prejemnika minimalne plače, je že danes dejansko višji za okoli 160 EUR na mesec, saj zaposlenim pripada tudi povračilo stroška za malico, prevoz in regres. Po predlogu Levice bi zaposleni prejeli manj kot polovico dviga: da bi se posameznikov neto prejemek povečal za 61 EUR, bi morali delodajalci odšteti kar 129 EUR. Korist zaposlenemu od tega ukrepa je tako nesorazmerno nižja od bremena podjetja, kjer je zaposlen.

V GZS zagovarjamo, da naj se plače povečujejo zaradi rasti produktivnosti in konkurenčnosti podjetja. Na tej podlagi se je povprečna neto plača od leta 2010 do danes povišala za 109 EUR. Administrativno določanje plač, ki smo ga poznali včasih, ima številne negativne učinke, med njimi je eden najbolj uničujočih preizkušnja razlika med minimalno in povprečno plačo. Po tem kazalcu smo že sedaj prvi v Evropi, kar sproža nezadovoljstvo in posledično manjšo produktivnost zaposlenih, ki so po višini prejemkov malo nad minimalno plačo.

Vrednostno bi dvig minimalne plače na 700 EUR podjetja stal preko 100 mio EUR na leto. To v aktualni gospodarski konjunkturi sicer ne bi vodilo do novih stečajev, bi pa močno pospešilo upad delovnih mest v obdobju, ko se bo gospodarstvo spet krčilo.

Višji prejemki v tem obdobju bi pomenili vodenje nezaželenih procikličnih politik oziroma bi z drugimi besedami prilivali olje na ogenj trenutno visoke gospodarske rasti (blizu 5% realno). Potrošniki so najbolj optimistični v 15-ih letih, presežni prejemki bi vodili do napihovanja balona nepremičnin, kar ne dviguje realnega standarda prebivalstva na dolgi rok. Cene naraščajo nad 2% letno, več kot v EU-28. Višja rast plač bi tako le dodatno pospešila rast cen, kar ne dviguje realne blaginje.

Predlog o izenačitvi minimalne in osnovne plače pomeni nerazumevanje koncepta oblikovanja plač v Sloveniji in spoštovanja socialnega dialoga. Država se do sedaj v dogovore med delodajalci in sindikati ni vpletala. V kolikor bi prišlo do takšne zakonske ureditve, bi stroški dela hipno narasli za vsaj 40%, saj so na osnovno plačo vezani količniki, dodatki ter variabilni deli plače. Ta ukrep bi bil izrazito najbolj škodljiv med vsemi in bi imel neslutene posledice, med njimi tudi porast stečajev in upad izvozne aktivnosti.

Dvig prispevne stopnje namenjen bohotenju države?

Dvig prispevne stopnje na pokojninske prispevke delodajalcev za 6,7 odstotnih točk bi dvignil maso stroškov dela za 700 mio EUR, pri čemer zaposleni tega ne bi občutili. Celo več, za toliko bi morali v

podjetjih dvigniti produktivnost, da bi ohranili svoja delovna mesta, ali pa bi se gospodarstvo soočilo s potencialno izgubo 20 tisoč delovnih mest. Pri tem se neto prejemki zaposlenih ne bi povečali, povečala bi se le javna poraba, katere učinkovitost je nižja kot v zasebnem sektorju.

Zakon o spodbujanju naložb v nemilosti

Preklic zakona o spodbujanju tujih naložb bi tujim vlagateljem poslal signal, da so ponovno nezaželeni. Posebne pogoje nudijo tako rekoč vse srednjeevropske države, poleg tega je zakon namenjen tako domačim kot tujim investitorjem. Nov investicijski cikel bi nas tako spet zaobšel (kot v 2003-2007), od česar bi imele koristi naše konkurenčne države v srednji Evropi. Tudi dvig stopnje davka na dobiček bi posrkal dodatnih 240 mio EUR iz podjetij, kar bi se neposredno odrazilo v znižanju sredstev za raziskave in razvoj ter investicije – in to ravno v času, ko podjetja po večletnem zatišju začenjajo z novimi investicijskimi cikli. Dobiček je namreč osrednji vir financiranja razvoja podjetij, saj preko 80% dobička lastniki zadržijo v podjetju (v zadnjem letu so si lastniki iz družb izplačali zgolj za 1/6 dobička).

Mag. Sonja Šmuc, generalni direktorica GZS: »Vse politične stranke pozivamo k preišljenem ravnanju in jasnih izračunih, kaj določen ukrep prinese in koliko odnese. Razumevanje posledic je ključno - četudi ni popularno. Aktualno stanje v slovenskem gospodarstvu je dobro, vendar se zametki nižje dinamike izvoznih naročil že oblikujejo ter bodo v naslednjih mesecih dosegli tudi Slovenijo. Strahotno bi bilo, če bi ponovno gledali reprizo političnih ukrepov in gospodarskih posledic obdobja po letu 2008.«